

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

"הסוגיה הפלסטינית" למן המרד הערבי הגדול ב-1936 ועד
להקמתו של ממשל החמאס ברצועת עזה ב-2007 - 38249

תאריך עדכון אחרון 04-08-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2023

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דקלה כהן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: dikla.cohen4@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לתיאום במייל

מורי הקורס:
ד"ר דקלה כהן

תאור כללי של הקורס:
הקורס יעסוק בתולדותיהם של הפלסטינים החל מן המרד הערבי הגדול ועד להקמתו של ממשל החמאס ברצועת עזה ב-2007. נדון באירועים מרכזיים ובאישים בולטים שעיצבו את ההיסטוריה המודרנית של הפלסטינים תוך חשיפה לאתוס הפלסטיני בן זמננו.

מטרות הקורס:
להקנות לסטודנטים בסיס ידע רחב בנושא ההיסטוריה של הפלסטינים ולסייע להם בבניית יכולות מתודולוגיות למחקר אקדמי רלוונטי.

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
לתאר את המאורעות הבולטים בתולדות הפלסטינים מ-1936 ואילך.
להציג אישים מרכזיים שפעלו והשפיעו מהותית על החברה הפלסטינית במאות ה-20-21.
לנתח את הנסיבות הפוליטיות סביב הפלגים השונים הפעילים בזירה הפלסטינית.
להעריך את התרומה החברתית של האישים והמנהיגים הפלסטיניים.
להדגים מקרים בולטים של שינויים משמעותיים ברובד הפוליטי והחברתי בקרב הפלסטינים במהלך העשורים השונים משנות ה-30 של המאה ה-20 ואילך.

דרישות נוכחות (%) :
90%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה מקוונת / פרונטלית והשתתפות סטודנטים בדיון על סמך חומר הקריאה, עיון משווה בכתבים בולטים ומצגות סטודנטים על פי בחירה אישית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
הוועד הערבי העליון בהנהגת חאג' אמין אלחוסייני וניהול המרד הערבי הגדול - 1936.
ה"נכבה": השלכות מרכזיות של ההכרזה על הקמת מדינת ישראל ומלחמת ה-15 במאי 1948 לצד תגובת הנגד של הקמת ממשלת כל-פלסטיין.
ארגון הפת"ח בפיקודו של יאסר ערפאת (1959).
המועצה הלאומית הפלסטינית והאמנה הלאומית הפלסטינית כחוקת אש"ף (1964).
ניסיון הפיגוע הראשון של הפת"ח במוביל הארצי ותחילתו של המאבק המזוין (1965).
ה"נכסה": ניצחון ישראל במלחמת יוני 1967 והעברת פלשתינה הקולוניאלית לידי ישראל: שינויים, השלכות וצעדי מחאה.
"תכנית השלבים" - 1974 - הניצנים הרעיוניים של הקמת הרשות הלאומית הפלסטינית.
האינתיפאדה הראשונה - דצמבר 1987 - ההנהגה הלאומית המאוחדת לעומת החמאס והג'יהאד האסלאמי.

שיחות השלום במדריד - 1991 - שילוב הפלסטינים במשלחת הירדנית תחת החסות הבינ"ל.
הסכם אוסלו הראשון - 1993 - עיקרי הצהרת העקרונות בנושא השליטה האוטונומית לפלסטינים בגדה
המערבית וברצועת עזה.
הסכם אוסלו השני - 1995 - הסכם הביניים ומאפייני השליטה על שטחי אי, בי, וסי.
האינתיפאדה השנייה - 2000 - שיאים מבצעיים וקטלניים של המאבק המזוין הפלסטיני - פיגועי ההקרבה
וההתאבדות כנשק יום הדין של הפלסטינים לצד מלחמת המוחות מול מערכת הביטחון הישראלית.
בחירות כלליות ברשות הפלסטינית: ניצחון ראשון ומשמעותי של החמאס - 2006.
יוני 2007 - השתלטות החמאס על רצועת עזה ביד קשה: ממשל החמאס והשיח האסלאמיסטי על
הסדרה מול ישראל: "תהדא'ה", "הודנה" ו"צולח".

חומר חובה לקריאה:

קריאת חובה בעברית:

1. עורכים: מעוז משה וקדר ב"ז, התנועה הלאומית הפלסטינית: מעימות להשלמה? תל אביב, 1997, ע"מ: 115-409. DS 119.7 T438
2. משעל שאול וסלע אברהם, זמן חמאס - אלימות ופשרה, תל אביב, 1999. ע"מ: 85-120, DS 119.75 M58 210-224, 299-330.
3. קימרלינג ברוך ומגדל יואל שמואל, פלסטינים - עם בהיווצרותו, ירושלים, 1999. ע"מ: 92-258. DS 119.7 K52

חומר לקריאה נוספת:

קריאה נוספת בעברית:

4. אלדר שלומי, להכיר את חמאס, ירושלים, 2012. ע"מ: 350-392.
5. עורכים: קורץ ענת, בורגין משכית וטל דוד, טרור איסלאמי וישראל - חיזבאללה, ג'יהאד איסלאמי פלסטיני, חמאס, תל אביב, 1993. ע"מ: 119-153.
6. שי שאול, השהידים - האסלאם ופיגועי ההתאבדות, הרצליה, 2003. ע"מ: 81-115, 207-223, 237-252.
7. שקד רוני ושאבי אביבה, חמאס - מאמונה באללה לדרך הטרור, ירושלים, 1994. ע"מ: 142-149, 213-223.
8. "פלסטינים - לקט מאמרים", חוברת בלמ"ס בהוצאת: מפח"ש - מודיעין ענף תוד"א, דצמבר 1993. להלן פירוט המאמרים הרלוונטיים:
9. שער ראשון מאמר 3- אריה שלו, "דגמים היסטוריים" "המרד הגדול 1936-39, האינתיפאדה: הסיבות, המאפיינים וההשלכות. תל אביב: פפירוס, 1990, ע"מ: 53-58. (ע"מ בחוברת 29-32).
10. שער ראשון מאמר 4- יעקב שמעוני, "החברה הערבית הפלסטינית" אצל יהושע פורת ויעקב שביט (עורכים) ההיסטוריה של ארץ ישראל: המנדאט והבית הלאומי. ירושלים: יד יצחק בן צבי, 1982 ע"מ 263-313 (ע"מ בחוברת 44-33).
11. שער ראשון מאמר 6- דני רובינשטיין, חיבוק התאנה: זכות השיבה של הפלסטינים, ירושלים: כתר 1990. (ע"מ בחוברת 83-56).
12. שער ראשון מאמר 7- יהושפט הרכבי, הפלסטינים מתרדמה להתעוררות, ירושלים ואן ליר 1979. (ע"מ בחוברת 108-84).
13. שער ראשון מאמר 11- יובל ארנון אוחנה ואריה יודפת, אש"ף דיוקנו של אירגון, תל אביב 1985, ע"מ 29-44 (ע"מ בחוברת 164-141).
14. שער ראשון מאמר 12- יהושפט הרכבי ומתי שטיינברג, האמנה הפלסטינית במבחן הזמן והמעשה,

- ירושלים: מרכז ההסברה, 1987. (ע"מ בחוברת: 165-184).
15. שער שני מאמר 1- גד גילבר, "התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות כגורמים לאינתיפאדה" אצל גד גילבר ואשר ססר (עורכים) בעין הסכסוך: האינתיפאדה, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, תשנ"ב, ע"מ 20-39. (ע"מ בחוברת: 207-212).
16. שער שני, מאמר 2- אריה שלו, "הסיבות להתקוממות: הגורמים הבסיסיים" האינתיפאדה, ע"מ 19-41. (ע"מ בחוברת: 213-220).
17. שער שני, מאמר 3- הלל פריש, "ממאבק מזוין לגיוס פוליטי: תמורות באסטרטגיה של אש"ף בשטחים", אצל גד גילבר ואשר ססר (עורכים) בעין הסכסוך: האינתיפאדה. (ע"מ בחוברת: 221-226).
18. שער שני, מאמר 4- דן שיפטן, "האינתיפאדה כפרק בסכסוך הערבי-ישראלי", סקירה חודשית, ינואר 1990. (ע"מ בחוברת: 227-233).
19. שער שני, מאמר 6- אשר ססר, "אש"ף אינתיפאדה ותהליך מדיני", סקירה חודשית, ינואר 1990 (ע"מ בחוברת 240-246).
20. שער שני, מאמר 7- אשר ססר, "האינתיפאדה והתנועה הלאומית הפלסטינית- ההקשר ההיסטורי", אצל גילבר וססר (עורכים) בעין הסכסוך, ע"מ 199-213. (ע"מ בחוברת: 247-251).
21. שער שני, מאמר 9- מתי שטיינברג, "פשר השינוי באש"ף- הנמר וחברבורותיו", אצל גילבר וססר (עורכים) בעין הסכסוך, ע"מ 185-198. (ע"מ בחוברת: 260-263).
22. שער שני, מאמר 10- ראובן פז, "האמנה האסלאמית ומשמעותה עיון ראשוני ותרגום", מרכז דיין: עיון וניתוח, ספטמבר 1988. (ע"מ בחוברת: 264-276).
23. שער שני, מאמר 11- שאול משעל, "אש"ף ורעיון המדינה הפלסטינית", הבעיה הפלסטינית סוגיות נבחרות, אוניברסיטת ת"א פרויקט המחקר על השלום, 1982, ע"מ 27-46. (ע"מ בחוברת: 277-284).
24. נספח: הצהרת עקרונות על הסדרי ביניים של ממשל עצמי, מסמך, משרד החינוך והתרבות- מרכז הסברה. (ע"מ בחוברת: 285-291).
23. מעוז משה, מוסלמים, יהודים וירושלים- דואליות, דיאלוג או גוג ומגוג, ע"מ 21-25.
24. הראל עמוס ויששכרוף אבי, המלחמה השביעית - איך ניצחנו ולמה הפסדנו במלחמה עם הפלסטינים
25. כבהא מצטפא, הפלסטינים - עם בפזורתו

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 10 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 80 %
בחינת בית

מידע נוסף / הערות:

שעות קבלה- בתיאום מראש באמצעות המייל.

ייתכנו עדכונים בסילבוס במהלך השנה.